

הקב"ה עומד על פרשת דרכים של האדם ומכריז "מקלט, מקלט!"

בפרשתנו מובא ענין ערי מקלט, ומצווה הכתוב "תכין לך הדרך" (יט, ג), ולמדו מזה בגמרא ש"דרך ערי מקלט שלשים ושתיים אמות" (ב"ב ק, ב) בכדי שתהיה רחבה ונוחה, ויתר על זה אמרו ש"מקלט היה כתוב על פרשת דרכים כדי שיכיר הרוצח ויפנה לשם" (מכות י, ב).

ויש לבאר דברים אלו בעבודת האדם לקונו:

אמרו חז"ל "דברי תורה קולטין" (מכות י, א), ולגבי "עיר מקלט" זו, הנה הדרך המובילה אל המקלט ד"דברי תורה" היא דרך נוחה ורחבה, וכשעומד האדם בפני ניסיון האם לבחור בטוב או ברע, הנה עומד הקב"ה ב"פרשת דרכים" זו ומכריז "מקלט מקלט", שמסייע לאדם ומורה לו הדרך הנכונה והישרה אשר ילך בה. וכמו שכתוב "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, את המוות ואת הרע", דכאשר אדם עומד בפרשת דרכים וביכולתו לבחור לילך בדרך הישרה או לסטות ממנה ח"ו, הקב"ה עומד ומסייעו ואומר לו "ובחרת בחיים".

וזהו אשר מקיים השי"ת בעצמו "תכין לך הדרך", שעומד ב"פרשת דרכים", ומכריז "מקלט מקלט" – שמכווין את האדם לדרך הטובה, ומסייעו לילך בה ולבחור בחיים.

והדרך בה יזכה האדם לקבל הכוונתו של הקב"ה שיטהו לדרך הטובה, הנה מידתו של הקב"ה מידה כנגד מידה, שצריך האדם להתנהג גם כן באופן זה, לילך על "פרשת דרכים", ולכוון העוברים שם לדרך הטובה.

צריך האדם לילך אצל מקום שם ישנם מבני ישראל שאינם יודעים הדרך אשר ילכו בה, ולזעוק להם: מקלט, מקלט, לכו בדרך המוביל ל"דברי תורה" שהם "מקלט" מפני השטן ש"יורד ומסטיין ועולה ומקטרג" (ב"ב טז, א ובע"י שם), זו היא הדרך הישרה, ואל תלכו ח"ו לדרך השנית המביאה את האדם לשאול ואבדון!

ואף שיש והאדם עומד ומכריז "מקלט מקלט", ומורה אל דרך הטובה, ואינו יודע האם יקשיב לו העובר דרכים, ויתירה מזו שיתכן שאינו משים ליבו להכרזתו כלל, הנה זהו ההוראה מענין ה"שלט", שכמו שעמידת ה"שלט" אינה תלויה בכך שיאזינו לו ויקיימו הכתוב בו, כך גם הוא יש לו להכריז "מקלט מקלט" ולעשות התלוי בו לכוון ישראל לדרך המובילה ל"דברי תורה", שקולטין אותם מהשטן ויצר הרע – אף אם אינו יודע אם מקשיבים אליו.

ובשכר זה, עומד הקב"ה על "פרשת דרכים" של האדם עצמו, דכשעומד הוא בפני ניסיון אם לבחור בטוב או ברע, הרי הקב"ה מסייעו ומורה לו הדרך אל ה"מקלט", לבחור בדרך הישרה.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ב ע' 363 ואילך; שם ע' 623 ואילך)

מי צריך להתעסק עם ה"נופלים"?

בפרשתנו מובא ענין עגלה ערופה. ויש לבאר ענין זה בעבודת האדם לקונו:

"כי ימצא גו' נופל בשדה" – כאשר מוצאים איש אשר ר"ל "נופל" במעמד ומצב ירוד בעבודת ה', והוא נמצא "בשדה" – מקום "עש . . . איש שדה", ולא בסביבה של תורה ומצוה, שהוא מקום "ישוב" - מקום בו יושב ושוכן "אדם העליון", הי' מקום לחשוב שאין זה תפקידנו להתעסק אתו, שהרי זהו אשמת ה"נופל", כי עליו הי' להימצא בסביבה של תורה ויראת שמים, ואזי לא הי' "נופל".

וע"ז באה ההוראה מעגלה ערופה, שההתעסקות עם ה"נופל" אינו רק מתפקידי "תושבי העיר" אלא גם ל"זקני העיר", ועד ל"סנהדרין גדולה", כמו שהביא רש"י על הכתוב "ויצאו זקניך ושופטיך" (כא, ב) ופירש "מיוחדים שבזקניך אלו סנהדרין גדולה".

דלמרות שה"נופל" לא נמצא בסמיכות לירושלים, אלא במקום רחוק בארץ ישראל, מ"מ הוי זה תפקידם של "סנהדרי גדולה" להתעסק בזה.

ועליהם מוטל החיוב והאחריות לוודאות ש"דינו לא שפכו את הדם הזה", שפירושו "לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לוי" (פרשתנו כא, ז. רש"י). והיינו, שאחריות ה"זקנים" לתת לעם אשר בשדה "מזון", שהוא התורה - "ותורתך בתוך מעי" (תהלים מ, ט), שיגן עליהם וילווה אותם ב"שדה עשו".

ונמצא, שעל כל אחד ואחד מישראל, ועד לזקני העדה, להתעסק עם אלו שנמצאים ב"שדה" במקום שאינו סביבה של תורה ומצוות, ולעזור להם, לעוררם ולקררם.

(ע"פ לקוטי שיחות חכ"ד עמ' 129 ואילך)

מה יעשה אדם כדי להיות "שוטר" על עצמו?

בתחילת פרשתנו כתוב "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך". ומפרש רש"י "שופטים ושוטרים - שופטים דיינים הפוסקים את הדין, ושוטרים הרודין את העם אחר מצותן שמכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט".

ויש לבאר ענין זה בעבודת האדם לקונו:

ידועים דברי הש"ך עה"ת (ריש פרשתנו) ש"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" מוסבים גם על "שערי הגוף", העינים והאזנים וכו' "ללמד לאדם שיהי לו שוטר ומושל על כל אחד ואחד מאלו האיברים כו".

ועפ"ז יש לבאר כתוב זה שעל האדם לקיים בעצמו "שופטים ושוטרים תתן לך":

"שופטים" הם ה"דיינים הפוסקים את הדין", והיינו, שעל האדם ללמוד את דיני והלכות התורה, לדעת את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה, ולקיים הלכות אלו בפועל.

ו"שוטרים" הם "הרודין את העם אחר מצותן שמכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט", והיינו, שלפעמים כאשר יצרו של אדם מתגבר עליו, הנה כדי שיהי "מושל" על "אלו האיברים" עליו להיות בבחינת "מכין וכופתין במקל ורצועה", לבטש את יצרו שלא יבלבלו מתורה ועבודה.

וכמאמר רז"ל ש"ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע" (ברכות ה, א), ומבואר בספר התניא ש"רעים עלי' [על היצר] בקול רעש ורוגז להשפילה . . דהיינו לרוגז על . . יצרו הרע בקול רעש ורוגז במחשבתו לומר לו אתה רע ורשע ומשוקץ ומתועב ומנוול וכו'" (פכ"ט). ועי' "הכאה" זו בדברים ו"רוגז" זה מתבטלת שליטת היצר, ואז יוכל להיות "שוטר ומושל על כל אחד ואחד מאלו האיברים".

(ע"פ לקוטי שיחות חל"ד עמ' 104 ואילך)

וְעָנוּ וְאָמְרוּ יְדִינוּ לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ (דברים כא, ז)

AND THEY SHALL ANNOUNCE AND SAY, "OUR HANDS DID NOT SHED THIS BLOOD, NOR DID OUR EYES SEE" (DEVARIM 21:7)

Equipped for Life

If a person is found murdered outside of the city and the killer is unknown, the Torah mandates a process known as *Eglah Arufa* to atone on behalf of the city's inhabitants for the occurrence of this murder. The purpose of this much-publicized ritual, led by the city's elders, is to make the public aware of this tragic incident in order to prevent (or decrease the likelihood) of such occurrences in the future. In addition, by making the public aware of the crime, there are better chances of finding the murderer (see *Sefer HaChinuch, Mitzvos 530-531*).

As part of this process, the elders and judges make a disclaimer that "Our hands did not shed this blood, nor did our eyes see." As the Talmud (Sotah 45b) explains, this means, "We did not see him and knowingly let him depart without food or escort." Implied is that if they had known that this person was setting off on a precarious journey, the elders themselves would have been responsible to ensure that he was well equipped to face the challenges that lie ahead of him.

"You who cleave to Hashem your G-d **are alive**," says the Torah (Devarim 4:4); accordingly, the dead corpse found outside the city also alludes to someone who dies a spiritual death, meaning, he chooses not to cleave to G-d and His Torah. And if the Torah expects the elders to save all who pass through their town from a risk of mortal danger, then they are certainly responsible to save them from a threat of spiritual death!

Before any Jewish boy or girl sets off on their life's journey, the leaders of the community must ensure that they are "accompanied" and well stocked with "provisions" for the way. The "elders" must see to it that every Jewish child in their community begins his or her journey equipped with an education in Torah and *mitzvah* practice—Torah is compared to food (see Tehilim 40:9); *mitzvos* to clothing (see Rashi, Beraishis 3:7)—so as to guarantee the child's survival in the face of any spiritual dangers they might encounter along life's path.

—*Likutei Sichos, vol. 30, p. 223*

כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה (דברים כ, יט)

IS THEN MAN THE TREE OF THE FIELD (DEVARIM 20:19)

Planting Smart

According to its simple meaning, this verse is questioning the logic of wantonly destroying a fruit tree when you are waging a war against a city's inhabitants. "*Is man the tree of the field, such that the tree too is your enemy?*" The Talmud (Taanis 7a), however, interprets this verse as stating a matter of fact: indeed, man is like the tree of the field.

This comparison of man to tree teaches us an important lesson regarding the significance of the early education that we provide to our children, which can be compared to caring for a tree in its earliest stages. A scrape in a fully-grown tree is undesirable, but it is not likely to devastate the tree's entire future. A developed tree is strong enough to recover from such damage, and can continue to grow

healthily and fruitfully despite suffering minor deficiencies. In a seed or young sapling, however, even the smallest scrape will scar the tree for life, and possibly ruin the prospects of the tree growing straight and tall.

The same is true of the education of children. Compromised standards are undesirable even for adults, but such compromise in the education of children is absolutely devastating. In order to nurture and raise a generation of Jews that are spiritually fit, we must ensure that our children receive a healthy and undiluted Jewish education starting—and especially—from the youngest age.

The long-term positive effects of even the smallest measure of improvement in the area of Jewish education, justify every effort we can possibly make in this regard.

—*Likutei Sichos vol. 1, p. 82; Igros Kodesh vol. 2, p. 82*